

PROIECTUL APICOL PENTRU DEZVOLTARE ECONOMICĂ ȘI RURALĂ. UN PROIECT DE 20.000 DE KILOGRAME DE MIERE DE ALBINE

Magdalena Cămănanu [1]

Gabriela Grama [2]

Rozica Tiță [3]

Rezumat

Prin Proiectul Apicol, 100 de familii din comunele Dumești, Todirești și Rafaila din județul Vaslui au primit echipament apicol în valoare de 1.000\$ și au participat la cursuri și lecții de stupărit și la sesiuni de dezvoltare a afacerilor apicole. Bugetul investit pe durata celor trei ani de proiect a fost de 500.000 de lei. Apicultorii au înființat Asociația Apicolă Negrești, Cooperativa apicolă „Florile Vasluiului” și un magazin apicol prin care pot dezvolta afacerea lor cu toți partenerii din lanțul valoric. Donația de 500 de stupi a ajuns la 1330 de stupi. Apicultorii au produs 20.000 de kg de miere din care au vândut 10.000 de kg de miere la prețul de 15 lei pe kilogram, restul de miere fiind folosit pentru consum propriu sau pentru hrana albinelor. Șapte apicultori au atras 52.500 Euro de la Uniunea Europeană. La final, 70 de beneficiari au donat la rândul lor câte un stup pentru alte 12 familii dar și pentru elevii Școlii Incuzive, care vor fi sprijiniți să devină apicultori.

Keywords: *copii, sărăcie, rural, familie, apicultură, dezvoltare economică, asociere, dezvoltare comunitară.*

1. Contextul inițierii proiectului

Regiunea de nord-est este cea mai săracă din țară cu 47% mai săracă decât media națională, cu mai mult de 35% din populație care trăiește în sărăcie. Județul Vaslui este cel mai sărac din Uniunea Europeană și are cea mai mare rată a natalității și cea mai numeroasă

[1] Magdalena Cămănanu, Manager Zonal al Biroului Iași și Vaslui, World Vision România, Telefon: 0731444693, e-mail Magda_Camanaru@wvi.org;

[2] Gabriela Grama, Specialist Comunicare și Relații Publice pentru Biroul Zonal Iași și Vaslui, World Vision România, Număr de telefon 0731444611, e-mail Gabriela_Grama@wvi.org;

[3] Rozica Tiță, Coordonator Proiecte de Dezvoltare Economică și Socială pentru Biroul Zonal Iași&Vaslui, World Vision România, Telefon: 0731444652, e-mail Rozica_Tita@wvi.org.

populație de etnie romă⁴. Din 1989, fabricile din județul Vaslui au fost privatizate iar mai apoi au intrat în faliment. Producția de miere este o afacere profitabilă pentru micii antreprenori din mediul rural. Condițiile climaterice naturale sunt extrem de favorabile, județul Vaslui fiind una din cele mai bune zone pentru apicultură, mai ales datorită pădurilor de salcâm. În plus, s-a constatat o creștere a cererii de miere de albine la nivel național și internațional, iar guvernul acordă mai multe stimulente pentru apicultori, mai ales pentru cei reușiți în asociații.

2. Scopul și activitățile proiectului

Scopul proiectului a fost de a crește nivelul de trai al gospodăriilor și comunităților. Proiectul a propus împuternicirea gospodăriilor să practice apicultura la un nivel eficient și competitiv, astfel încât aceasta să devină o activitate economică generatoare de venit și o alternativă viabilă la agricultura de subzistență. Apicultorii au învățat să producă miere de albine și să genereze profit pentru a îmbunătăți viața copiilor și a familiilor, pentru a reduce sărăcia, inegalitatea și a crește rata de angajare, contribuind la transformarea economică și socială a comunităților.

Activitățile derulate și metodologia proiectului au urmărit introducerea beneficiarilor în lanțul valoric al mierii. Selecția beneficiarilor s-a realizat în funcție de o serie de condiții: să aibă copii, să dețină teren pentru amplasarea stupilor, să dispună de un venit minim pentru întreținerea lor, să nu fie alergici la înțepătura de albine și să demonstreze interes pentru a învăța apicultura. Beneficiarii aleși au fost instruiți teoretic și practic în apicultură prin cursuri și lecții derulate în stupină cu specialiști în domeniu și cadre universitare. Fiecare gospodărie a primit un pachet tehnologic în valoare de 1000\$: stupi complet echipați cu familii de albine și instrumentar necesar. Ulterior, beneficiarii au fost îndrumați pentru a crește donația primită și pentru a produce miere. În plus, au învățat cum să devină buni administratori ai resurselor pe care le dețin. Au fost sprijiniți să înființeze Asociația Apicolă Negrești și Cooperativa Apicolă „Florile Vasluiului” din Negrești cu Magazinul Apicol, să obțină fonduri de la Uniunea Europeană, să participe la schimburi de experiență și târguri

⁴ Eurostat regional yearbook 2013, p. 21 publicat la <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5783709/KS-HA-13-001-01-EN.PDF/3337dbd9-762f-40fb-aa15-e07326c741bc?version=1.0>

de profil și să participe la evenimente și mese rotunde unde au relaționat cu partenerii din lanțul valoric al mierii. Astfel, beneficiarii au devenit nu doar apicultori individuali ci s-au constituit într-o formă juridică și economică - Cooperativa Apicolă, producător de miere de albine care colaborează permanent cu alți parteneri din lanțul valoric: furnizori, procesatori, vânzători en-gros și en-detail, exportatori și consumatori.

3. Implicarea beneficiarilor

Beneficiari direcți au fost părinții din 100 de gospodării din mediul rural. Beneficiari indirecti au fost cei 145 de copii din cele 100 de gospodării, care au beneficiat de o hrană sănătoasă.

Fiecare beneficiar a plătit contravaloarea a 10% din pachetul tehnologic, adică 100\$. Pe durata derulării proiectului, s-a observat că apicultorii au demonstrat o schimbare de atitudine și de comportament: au renunțat la venitul minim garantat acordat de primărie și au generat venituri pe cont propriu, au apelat la instituțiile județene, au interacționat cu specialiști din domeniu, au negociat prețuri de vânzare, au colaborat permanent unii cu alții, sub numele Cooperativei Apicole „Florile Vasluiului”, au devenit un brand cunoscut pe piață pentru calitatea produselor oferite și au participat la diferite evenimente, având o mai bună reprezentare în relație cu alte companii și instituții (potențiali cumpărători), au obținut atragerea de fonduri europene și de subvenții iar unii dintre beneficiari au pus bazele unor mici afaceri, cum ar fi Magazinul Apicol din Negrești.

4. Rezultatele proiectului

Apicultorii au înființat Asociația Apicolă Negrești cu 60 de membri cotizanți și un președinte; au înființat Cooperativa apicolă „Apicola Florile Vasluiului” și un magazin apicol prin care pot achiziționa echipamente, medicamente și hrană pentru albine la preț de producător și care le oferă șansa de a-și vinde mierea. Donația de 500 de stupi de la începutul proiectului a fost înmulțită la 1330 de stupi. Apicultorii au produs 20.000 de kg de miere, din care 10.000 de kg de miere au fost vândute la prețul de 15 lei pe kilogram, aducând în comunitate profit de 150.000 de lei. Alte 10.000 de kg de miere au fost folosite pentru consum propriu sau pentru hrana albinelor din stupi. Șapte apicultori au atras 52.500 Euro prin fonduri europene, accesând măsura 141 „Sprijinirea fermelor agricole de semi-subzistență”. Pentru

a crește numărul de apicultori din comunități, 60 de beneficiari au donat la rândul lor câte un stup pentru alte 12 familii care vor fi mai departe sprijinite să genereze venituri din apicultură. Zece apicultori au donat câte un stup pentru Centrul Școlar de Educație Incluzivă din Negrești. Asociația Apicolă îi ajută pe elevi să deprindă tainele meseriei de apicultor. Mai mult decât atât, cei 100 de apicultori au demonstrat grija față de copiii din comunitate. Atunci când copilul unei familii din proiect a necesitat îngrijiri medicale speciale, fiecare a donat suma de 10 lei pentru a acoperi costul tratamentului. În acest fel, cei 100 de apicultori din cele trei comunități învecinate au demonstrat că sunt o forță comună în protejarea copiilor din comunitate.

Evaluarea realizată la finalul proiectului ne demonstrează că familiile au dobândit venituri mai mari și au avut o hrană mai sănătoasă pentru copii. Donația de pachete tehnologice din primul an de proiect a fost înmulțită de către beneficiari de la 500 de stupi la 1330 de stupi, însemnând o creștere de 160%. Evaluarea proiectului relevă o creștere la nivelul veniturilor de la 32% la 41% și la nivelul producției apicole de la 21% la 36%. Înainte de implementarea proiectului, beneficiarii care aveau un surplus de produse agricole în gospodărie, obișnuiau să vândă la prețuri mici. Fermierii se simțeau obligați să vândă pentru că nu știau să negocieze și să își prezinte calitățile produsului. Acum, în urma cursurilor de economie, management și marketing apicol, 32% dintre beneficiari au crescut procentul veniturilor din vânzarea produselor apicole. Evaluarea a mai demonstrat că investiția în consolidarea relațiilor dintre apicultori și partenerii din lanțul valoric este un factor esențial pentru a asigura sustenabilitatea proiectului. Deși proiectul implementat de Fundația World Vision România s-a încheiat, prin Asociația Apicolă și Cooperativa Apicolă, apicultorii se află în bune relații cu furnizorii, procesatorii, cumpărătorii și exportatorii din lanțul valoric. În plus, se asigură că stupii înmulțiți sunt înregistrați și crotaliați la Oficiul Județean de Reproducție și Ameliorare a Animalelor, prin Președintele Asociației Apicole.

Cei 100 de apicultori nu au rămas la stadiul de mici întreprinzători individuali ci s-au reunit în Asociația Apicolă Negrești, se întâlnesc periodic, fac schimb de informații și se sprijină reciproc pentru a crește producția de miere de albine. Sustenabilitatea proiectului nu este demonstrată doar prin înmulțirea stupilor cu peste 100%, ci și prin faptul că 60 de apicultori au donat din stupii obținuți și s-au angajat să sprijine alte familii din comunitate să devină apicultori.

În egală măsură, apicultorii au demonstrat spirit civic și altruist: au donat stupi pentru Centrul Școlar de Educație Incluzivă din Negrești și au ajutat un copil să primească tratament medical corespunzător. În plus, apicultorii au fost încurajați să atragă fonduri prin Planul Național de Dezvoltare Rurală, prin Grupul de Acțiune Locală și Planul Național Apicol. Șapte apicultori au atras 52.500 Euro prin fonduri europene, accesând măsura 141 „Sprijinirea fermelor agricole de semi-subsistență”.

5. Resurse umane, materiale și financiare implicate

Un voluntar important din cadrul comunității este domnul Sorin Popovici, un apicultor experimentat care deține o stupină de 300 de stupi, care a permis desfășurarea lecțiilor practice în stupina personală și a vizitat fiecare gospodărie din cadrul proiectului pentru a instrui apicultorii cu privire la aplicarea tratamentului și a hranei pentru albine, extragerea mierii de albine și a polenului. Medicul George Silvestrovici a prezentat utilitatea produselor apicole (mierea, polenul, lăptișorul de matcă, propolisul, veninul) pentru a trata diverse afecțiuni ale copiilor sau părinților.

Partenerii au avut un rol bine definit și o contribuție practică în toate etapele proiectului. Furnizarea de informații despre importanța constituirii apicultorilor în asociații a fost realizată prin Direcția Agricolă pentru Dezvoltare Rurală. Camera Agricolă Județeană a oferit consultanță în scriere de proiecte, asistență tehnică în implementare și facilitarea accesului la piață și cursuri acreditate în domeniul agricol. Direcția Sanitar - Veterinară și Siguranța Alimentelor a sprijinit obținerea aprobărilor sanitare și autorizarea spațiului pentru Magazinul Apicol. Consiliile Locale au sprijinit buna desfășurare a activităților din comunitate. Prefectura Vaslui și Consiliul Județean Vaslui au participat la evenimente și mese rotunde la care apicultorii au relaționat cu partenerii din lanțul valoric. Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Iași au lucrat împreună cu apicultorii la un plan de afaceri pentru Cooperativa Apicolă și au oferit expertiză în economia, managementul și marketingul apicol. Stațiunea Apicolă de Cercetare Poieni a susținut cursurile teoretice și practice de apicultură și a oferit posibilitatea unui schimb de experiență la stațiune. Direcția de Sănătate Publică Vaslui a asigurat cursurile de nutriție pentru apicultori și cadre medicale din zonă. Oficiul Județean de Reproducție și Ameliorare a Animalelor a înregistrat și crotaliat toți stupii donați în

proiect și a atestat doi apicultori ca furnizori de familii de albine și mătci. Bugetul total al proiectului a fost de 500.000 de lei, bani folosiți în achiziția de stupi dar și costuri salariale și de administrare ale proiectului.

Contribuțiile în natură au vizat donațiile de stupi: stup complet cu 10 rame staționare cu mânere metalice și fund antivarroa, mască apicolă cu tull, daltă apicolă tip S, clește pentru extras rame, afumător inox diametru 100 mm cu apărătoare sârmă, ondulator pentru sârmă, furculiță de descăpăcit, tavă de descăpăcit 600 x 400 x 180, faguri artificiali, familii de albine. La finalul proiectului, apicultorii au primit câte două lăzi. Fundația World Vision România a dotat Cooperativa Apicolă și Magazinul Apicol cu câte un cântar de 300 kg și 30 kg, congelator, măturător miere de 100L și 50L, vitrină frigorifică.

„Am primit cinci stupi de albine. Acum am 25 de stupi, am accesat fonduri europene, mi-am retras dosarul de asistat social de la primărie și acum sunt contribuabil. Îmi doresc să iau doi copii ca asistent maternal”, a declarat unul dintre beneficiari, Zmău Dorinel.

6. Obstacole și lecții învățate

Apicultorii nu înțelegeau importanța constituirii Cooperativei Apicole, din cauza mentalității învechite și a experiențelor anterioare neplăcute legate de obligativitatea constituirii în forme asociative înainte de 1989. Participând la sesiuni de informare, apicultorii au învățat despre avantajele unei cooperative agricole: posibilitatea de a colecta și de a vinde en-gros mierea produsă de apicultori, înființarea Magazinului Apicol, posibilitatea de a achiziționa echipamente și medicamente la preț de producător și fără costuri de transport. La început, apicultorii nu au primit decontarea banilor pentru lăzi, medicamente și familii de albine prin Planul Național Apicol din cauza documentației stufoase și birocratice dar până la finalul proiectului, apicultorii au învățat toate regulile pentru decontarea achizițiilor și au primit plățile solicitate.

Proiectul a avut ca scop dezvoltarea economică a comunităților în care s-a implementat, fiind adresat familiilor care dispun de condiții minime pentru îngrijirea și dezvoltarea stupilor. O singură familie din cele 100 de familii beneficiare nu întrunea posibilitatea economică de a le întreține: achiziționarea hranei pentru iernat și tratamentul obligatoriu pentru albine. Familia este extrem de vulnerabilă, are șapte copii și supraviețuiește din ajutorul social și alocație. Apicultorii au

sprijinit familia cu bani pentru tratament medical, haine și rechizite și o capră cu lapte pentru hrana copiilor. Familia a rămas cu doar doi stupi pe care i-a dat spre îngrijire unei alte familii pe timp de iarnă; vara îi populează pentru a avea miere pentru consum. Astfel, s-a demonstrat că acest proiect nu se adresează familiilor foarte sărace.

7. Concluzii

Asociația de Apicultori este un model de succes prin care se pot derula activități apicole care să sprijine gospodăriile din mediul rural. Scopul este de a combate mentalitatea familiilor care își propun să supraviețuiască doar din venitul minim garantat. Spre exemplu, un membru din asociație a renunțat la ajutorul social și a depus dosar pentru a lua un copil în plasament. Argumentele suplimentare țin de faptul că dincolo de ambiția personală de a-și depăși condiția, apicultorii au demonstrat că așa cum ei au fost ajutați și ei pot ajuta la rândul lor alte generații de apicultori.

Bibliografie

1. Eurostat regional yearbook 2013.